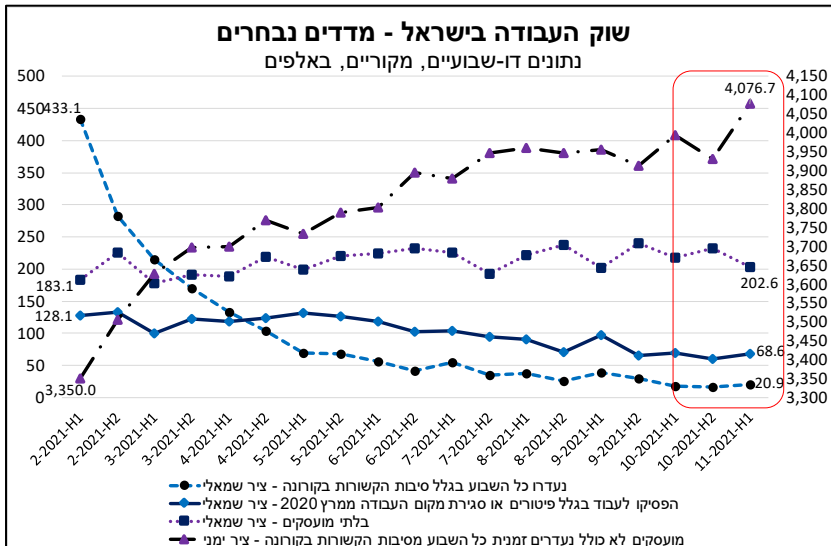

08/12/2021

השבוע במאקרו

במחצית הראשונה של חודש נובמבר שיעור האבטלה ה"רחב" ירד לרמה של 6.7%, שהיא הנמוכה ביותר מאז פרוץ המשבר

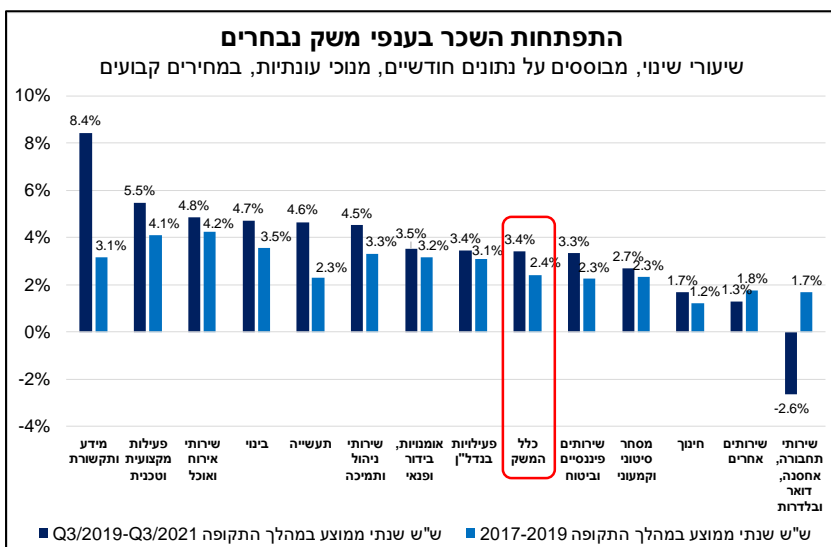
במחצית הראשונה של חודש נובמבר שיעור האבטלה ה"רחב" ירד לרמה של 6.7%, שהיא הנמוכה ביותר מאז פרוץ המשבר, כך עולה מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס). עם זאת, יש לציין שהנתונים אינם מנוכחים מהשפעות של עונתיות, כך שייתכן שהמגמות העולות מהנתונים מושפעות במידה מסוימת מסיבות אלו. נדגיש כי האבטלה בהגדרה הרחבה, כוללת בעיקר את היקף הבלתי מועסקים, העובדים שהוצאו לחל"ת כתוצאה מהמשבר ועובדים שהפסיקו לעבוד עקב פיטורים או סגירת מקום העבודה מתחילת המשבר (מרץ 2020).

כפי שניתן לראות בתרשים המצורף, הירידה בהיקף האבטלה (בהגדרה הרחבה) במחצית הראשונה של נובמבר, לעומת המחצית השנייה של אוקטובר, הייתה בעיקר תוצאה של ירידה

במספר הבלתי מועסקים לצד ירידה חדה יחסית בהיקף הלא משתתפים בכוח העבודה, זאת במקביל לעלייה משמעותית במספר המועסקים. עם זאת, נרשמה עלייה מתונה בתוספת העודפת לשיעור האבטלה ה"רחב" שנוצרה עקב המשבר (מועסקים שנעדרו זמנית ולא משתתפים בכוח העבודה בגלל המשבר). בסך הכול, המגמות שתוארו מצביעות על שיפור בנתוני התעסוקה, במהלך הרביעי הרביעי של השנה, אשר נתמך, בין היתר, ברמת הגבלות יציבה ברמה נמוכה יחסית בתקופה הנוכחית, ובהפסקת התמיכות הממשלתיות למועסקים שנפגעו מהמשבר.

שיעור האבטלה (בהגדרה הרחבה) במחצית הראשונה של נובמבר (6.7%) משקף היקף אבטלה של כ-292 אלף מובטלים, בפילוח הבא: כ-202.5 אלף בלתי מועסקים, שהם כ-4.7% מכוח העבודה (שהוא שיעור האבטלה הסטנדרטי); כ-21 אלף עובדים שנעדרו זמנית כל השבוע בגלל סיבות הקשורות בקורונה (מדובר בעיקר בעובדים שהוצאו לחל"ת); וכ-68.5 אלף עובדים שהפסיקו לעבוד עקב המשבר (ואינם חלק מכוח העבודה). במקביל, מספר המועסקים (לא כולל נעדרים זמנית בגלל הקורונה) עלה אל מעבר ל-4 מיליון עובדים. במבט קדימה, הערכתנו בתרחיש מרכזי שיעד סוף השנה הבאה, התוספת העודפת לשיעור האבטלה בהגדרה הרחבה, שנוצרה עקב המשבר, צפויה להימחק, אם כי, שיעור האבטלה צפוי להישאר עדיין גבוה מרמתו טרום המשבר.

מאז פרוץ המשבר נרשמה האצה בקצב עליית השכר במשק בהשוואה לתקופה שקדמה למשבר

נתוני הלמ"ס מלמדים כי חלה האצה בקצב עליית השכר במשק מאז פרוץ המשבר הקורונה, בהשוואה לתקופה שקדמה למשבר. בתרשים המצורף מוצג שיעור השינוי השנתי הממוצע של השכר הריאלי במשק (מנוכה עונתיות), במחירי תקופות: 1. מאז פרוץ המשבר – כלומר, במהלך התקופה שבין הרביעי השלישי של 2019 לרביעי השלישי של 2021; 2. בתקופה שקדמה למשבר – בין השנים 2017-2019.

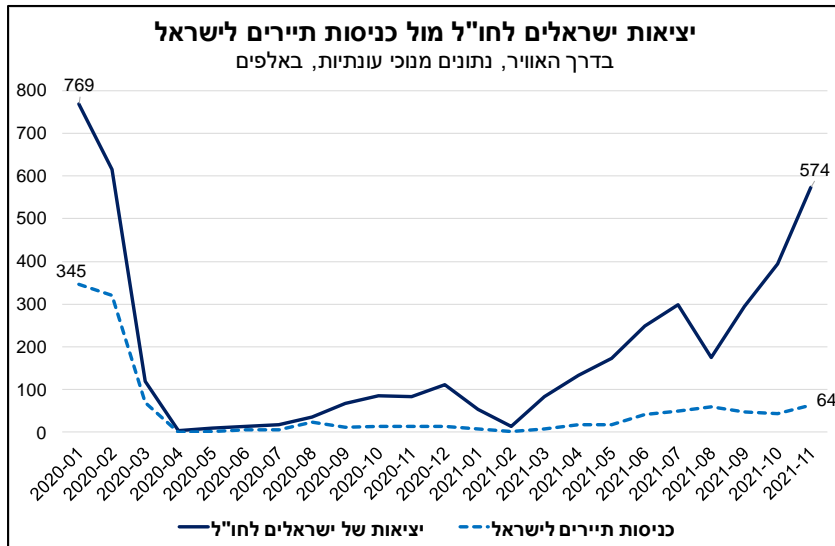
מהתרשים עולה כי ההאצה הייתה אמנם רוחבית במרבית ענפי המשק, אולם עוצמת ההאצה (כלומר הפרש קצב עליית השכר בין 2 התקופות) לא הייתה אחידה בכל ענפי המשק. הענפים הבולטים מבחינת הגידול בקצב עליית השכר הם: מידע ותקשורת, פעילות מקצועית וטכנית, תעשייה ושירותי ניהול ותמיכה.

יש לציין שהעלייה בחלק מהענפים משקפת התרחבות של הפעילות הכלכלית, ובהתאמה עלייה בביקוש לעובדים אל מעבר להיצע העובדים הקיים, מה שמייצר לחצים לעליות שכר. מגמה זו, בולטת בעיקר בענף המידע והתקשורת (הייטק), אשר פעילותו לא נפגעה באופן משמעותי ממשבר הקורונה, ובעת הנוכחית ישנה האצה בפעילות שמובילה להעלאות שכר. מנגד, ישנם ענפים בהם העלייה בשכר משקפת, בין היתר, את העיוותים שנוצרו בשוק העבודה עקב המשבר הקורונה וטרם תוקנו

לחלוטין, ובהם: שירותי ניהול ותמיכה, שירותי אירוח ואוכל וכדומה. בענפים אלה מספר השכירים ירד באופן משמעותי בראשית המשבר, ועם החזרה לפעילות נוצר בענפים אלה קושי משמעותי לגייס עובדים שמוביל לעליות שכר, בין היתר, כתוצאה מחוסר נכונות של מובטלים לשוב למעגל העבודה. בנוסף, מבדיקתנו עולה כי ההאצה בקצב עליית השכר לא נבעה מהבדלים באינפלציה בין שתי התקופות, ונראה שהיא משקפת בעיקר השפעות של ביקוש והיצע בשוק העבודה.

לסיכום, נראה כי המגמות שתוארו צפויות להימשך עד לדעיכת ההשפעה של התמורות בשוק העבודה, שנוצרו עקב משבר הקורונה, על השכר במשק. במבט כולל, נראה כי לעת עתה עדיין אין לחצי שכר משמעותיים במשק (להוציא מספר ענפים) אשר צפויים לייצר בקרוב לחצים משמעותיים לעליות מחירים במשק. אולם, ככל שהשכר במשק ימשיך לצמוח בקצב מהיר מהמוצע ארוך הטווח לפרק זמן ממושך, הדבר עשוי לתרום בהמשך לעליית האינפלציה.

התאוששות מהירה יותר בקרב יציאות ישראלים לחו"ל לעומת התיירים הנכנסים; הרמה עדיין נמוכה מזו שלפני המשבר

היקף הישראלים שיצאו לחו"ל בחודש נובמבר הסתכם בכ-574 אלף (דרך האוויר, נתונים מנוכי עונתיות), נתון המשקף גידול משמעותי לעומת הרמה באוקטובר (כ-394 אלף) ולעומת הרמה בנובמבר אשתקד (כ-83 אלף), אולם עדיין נמוך בכ-25% בהשוואה לרמה ערב המשבר (כ-769 אלף בינואר 2020), כך על-פי נתוני הלמ"ס. מנגד, היקף כניסות התיירים לישראל עלה במתינות בנובמבר והסתכם בכ-64 אלף תיירים נכנסים (ראה/י תרשים), נתון המשקף רמת תיירות נכנסת הנמוכה בכ-80% לעומת הרמה ערב המשבר (כ-345 אלף בינואר 2020).

עם פרוץ המשבר הוטלו מגבלות משמעותיות על טיסות, לרבות סגירה כמעט מוחלטת של השמים לפרק זמן מסוים, מה שהוביל לירידה של היקף היוצאים והנכנסים לישראל לרמה אפסית. לאחר תום הסגר השלישי בישראל (פברואר 2021), במקביל לירידת היקף התחלואה בישראל ובעולם והתחסנות האוכלוסייה, ההגבלות על טיסות הוסרו בהדרגה, והענף חזר לפעול. אולם, כאמור, היקף הטיסות הנוכחי עודנו נמוך מהרמה ערב המשבר, זאת בדגש על כניסות של תיירים לישראל, כאשר היקף הישראלים שיוצאים לחו"ל מתאושש בקצב מהיר יותר.

לסיכום, ההתאוששות בהיקף הישראלים שיוצאים לחו"ל, אשר צברה תאוצה בחודשים אוקטובר-נובמבר (במהלך הרביעי הרביעי של השנה), מהווה גורם אשר עשוי לתמוך בעליית רכיבי הצריכה הפרטית שטרם שבו לרמתם ערב המשבר, והם: צריכה שוטפת של שירותים (הכוללת טיסות לחו"ל) ורכישות של ישראלים בחו"ל. מנגד, מגמה זו תומכת בצמצום היקף הצריכה של מוצרים בני-קיימא (בעיקר מוצרי חשמל וריהוט) ובני-קיימא למחצה (הלבשה והנעלה ועוד), שצמחו בקצב מהיר במיוחד מאז פרוץ המשבר, בין היתר, כ"פיצוי" על חוסר היכולת לצרוך שירותים, ובראשם טיסות. כמו כן, התאוששות יצוא שירותי התיירות ופעילות ענף המלונאות צפויה להתרחש רק לאחר חזרת התיירות הנכנסת לרמתה טרום המשבר. בהקשר זה, נציין כי התפשטות וריאנט האומיקרון ברחבי העולם עלולה לעכב את התאוששות הענף, במידה ויתברר כי הוא עמיד בפני החיסונים הקיימים.

כתב: יניב בר

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות לאיל רז, ראש ענף כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: eyal.raz@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858039